

Zvezni denar je tu za nove ceste. Delalo se bo z rokami, ne s stroji

Cleveland. — John O. McWilliams, okrajni inženir, se je izjavil, da je denar za grajenje novih cest, ki ga bo dala na razpolago zvezna vlada, sedaj pripravljen in da se bo začelo v najkrajšem času graditi. Prvo delo bo razširjenje in na novo tlakanje državne ceste št. 82, med Elyrio in Twinsburgom, ki je dolga dve milj. Delo bo veljalo \$60,000 in bo pod nadzorstvom državnega oddelka za ceste. Glasom pogovora, ki jih je predpisala zvezna vlada, se mora kontraktor obvezati, da bo plačal najmanj 50 centov na uro neizkušenim, in 75 centov na uro izkušenim delavcem. Od plače se ne sme nič odtrgati za orodje ali za rent. Poleg tega pravi pogodba, da se mora kolikor mogoče delati z rokami. Stroji so do skrajnosti prepovedani, in se jih sme rabiti le, če se istega dela z roko ne more delat. Ako daje kontraktor hrano, ne sme računati več kot 60 centov na dan, in za prenočišče 20 centov na dan. To se pa ne sme odtrgati od plače, pač pa mora delavec dobiti polno plačo in mora sam potem vrniti, kar je dolžan. Prednost pri oddaji dela imajo bivši vojaki, ki imajo družine.

Zlato prihaja v kopicah v Ameriko

New York, 16. avgusta. Dočim se dvigajo cene delnicam in bondom na denarnem trgu v tem mestu, pa prihaja od druge strani obilica zlata v deželo. Za \$28,500,000 je dospelo zlata iz Francije, oziroma je dovolila francoska narodna banka, da se to zlato odda na račun Amerike. Za \$213,000 je včeraj dospelo zlata iz Mehike. Od junija meseca se je ameriška zlata rezerv zvišala za \$130,000,000.

Bivši svak kajzerja je sedaj plesni učitelj

Varšava, 15. avgusta. Aleksander Subkov, bivši soprog sestre nemškega kajzerja Viljema, je pravkar odprl svojo lastno plesno šolo v tem mestu. Svoječasno se je mnogo govorilo o njem, ko je zapustil svojo ženo. Pozneje je bil uslužben kot natakar in bil pregnan iz Nemčije. Vrnil se je in bil aretiran in ponovno izgnan.

Voznina za otroke

Ko se odpro šole, namerava družba cestne železnice upeljati posebne vozne listke za otroke, stare nad 12 let. Tiketi bi bili dobri za ves teden za neomejeno število voženj in bi veljali 50 centov. Otroci izpod 12 let, pa bi plačevali 1 cent od vožnje.

Sinko umrl

Staršem Mike in Jennie Hrvat je umrl 6 tednov stari sinko Lovrenc. Družina prebiva na 5193 Stanley Ave., Maple Heights. Pogreb sinčka se vrši v četrtek popoldne ob 2. uri iz hiše žalosti pod vodstvom Louis L. Ferfolia. Iskreno sožalje staršem!

Vrnitev iz domovine

Preteklo soboto se je srečno vrnila iz obiska v domovini Mrs. Alice Svetek, 1102 E. 64th St. Dobrodošla!

Piknik motormanov

Motormani in sprevidniki cestne železnice v Clevelandu imajo prihodnji četrtek svoj piknik v Idora parku.

* Število brezposelnih v Italiji se je povečalo za 100,000 v enem mesecu.

Zanimive vesti iz življenja naših ljudi po ameriških naselbinah

35 letnico mašništva je obhajal pred nedavnim priljubljeni slovenski župnik v Jolietu, Rev. Jos. Plevnik. Slovesnost ob tej priliki je dvignila slovenska mladinska godba, katere ustanovitelj je g. župnik, in katere godba si je po svojem izvrstnem igranju pridobila prvo mesto, tako da je poznana kot kardinalova godba.

V Chicagi sta praznovala Mr. Maks in Mrs. Mary Omerzel srebrno poroko. Prijatelji so jima ob tej priliki priredili lep večer.

V Waukeganu je v Slov. Narodnem Domu odprl svoj urad slovenski zobozdravnik dr. Andrej Furlan.

Iz postelje je padel pretekli teden Edward Prah v Milwaukee, in si je pri tem tako pretrsel možgane, da so ga morali odpeljati v bolnico.

V Moon Run, Penna., je pred kratkim umrl dobro poznani John Arh, oče glavnega zdravnika J. S. K. Jednote. Bil je obrtnik in prej mnogo časa naseljen v Pittsburghu. Zadnja leta je bil naseljen v Moon Runu. Pokojni zapušča 72 let staro vdovo in tri sinove ter tri hčere.

Prva hrvatska pomočnica v Chicagi je dobila \$40,000 zveznega posojila iz posebnega fonde, katerega je ustvaril kongres za boj proti depresiji.

Roosevelt in Walker

Albany, 16. avgusta. Med županom mesta New York, Walkerjem, in med governorjem države New York, Rooseveltom, ki sta oba demokrate, je prišlo do precej resnih spopadov. Walker je trdil, da kot privatna oseba ni podvržen državnemu nadzorstvu in mu ni treba odgovorjati na očitanja, toda governor Roosevelt je odvrnil, da ravno kot privatna oseba bi moral župan Walker veliko bolj paziti na svoje obnašanje tako, da ne bo podvržen dvomom in sumljivosti, kajti kot javni uradnik mora imeti za seboj čisto življenje in biti vzgled vsem drugim državljanom.

Članom S. D. Zveze

V nedeljo, 4. septembra, bo imel centralni odbor Angleško poslojučih društev Zveze piknik na Pintarjevi farmi. Da se ta izlet tem bolj razglasi med narodom, se bo vršila v soboto, 3. septembra, ob 4. uri popoldne parada avtomobilov, ki se razvije izpred Slovenskega Doma na Holmes Ave. Avtomobili bodo vozili v paradi po St. Clair Ave., po Collinwoodu, Nottinghamu in Euclidu. Člani S. D. Zveze so prošeni, da se pridružijo. Naprej za Zvezo!—F. M. Surtz, načelnik centralnega odbora.

Telefon in elektrika

Mestna zbornica bo te dni poklicala k sebi voditelje telefonske družbe kot tudi Cleveland Electric Illuminating Co. Zbornica bo zahtevala, da se znižajo cene elektriki in telefonu. Zlasti so visoke cene za telefon, ki se v teh časih ni nič znižalo, dani kompaniji plačuje uslužbenec mnogo ceneje kot pred leti, in je tudi ves material bolj poceni.

Mladinska sodnija

Lepo poslojpe nove mladinske sodnije v Clevelandu se hitro bliža dovršitvi. Pričakujejo, da bo sodnija 1. januarja že lahko poslovala v novem poslojpu, ki je veljalo poldrugi milijon dolarjev.

Gorje in razdejanje vlada v Texasu, kjer je tornado ubil 32 prebivalcev

Houston, Texas, 16. avgusta. Danes se šele vidi, kakšno gorje je ustvaril silovit tornado, ki je divjal po južnih krajih države Texas, zlasti pa ob obrežju. Rešilno moštvo prihaja iz vseh strani, da nasiti lačne, dočim zdravniki in strežnice obvezujejo ranjene. Dognali so sedaj, da znaša skupno število ubitih 32, toda je gotovo, da se bo poročalo o nadaljnjih žrtvah. Ranjenec je mnogo stotin. Polja z nasadi bombaža in riža so v južnem delu države Texas popolnoma opustošena. Oblasti sodijo, da znaša škoda na poljskih pridelkih več kot \$2,000,000. Polja, ki so bila vsa bela pred tornadom po bombažu, so popolnoma opustošena. Riž, ki je bil že požet in je ležal v kupih, je razbit in raznešen v morje ali po deželi. Ameriški Rdeči Križ je dovolil \$50,000 za prvo pomoč.

Lindbergh ima sina

Englewood, New Jersey, 16. avgusta. Ob 6:30 danes zjutraj se je rodil staršem Mr. in Mrs. Charles Lindbergh sin. Otrok, ki je bil rojen na posestvu družine Morrow, je prišel na svet 5 mesecev in 15 dni potem, ko so nepoznani banditi odpeljali in umorili prvega sina Lindbergha v Hopewell, N. J. Prvi sin Lindbergha je bil star 20 mesecev, ko so ga banditi odpeljali, in če bi živel, bi bil star nekoliko več kot dve leti. Njegovo truplo so našli blizu domače hiše, potem ko so bandite, ki so odpeljali otroka, iskali skoro po vsem svetu. Vse podrobnosti glede rojstva družina Lindbergh jako čuva.

Bakerja ne bo

Ko bo prišel governor Franklin Roosevelt, demokratski kandidat za predsednika, v soboto v Columbus, glavno mesto države Ohio, da odgovori predsedniku Hooverju glede prohibicije in drugih važnih problemov, tedaj bo manjkala en odlični demokrat, in to je Newton D. Baker, o katerem se je pričakovalo, da bo nominiran za predsedniškega kandidata. Newton D. Baker bo odpotoval ta teden na počitnice in mu bo nemogoče priti na sestanek v Columbus. V političnih krogih se ta stvar razlikno komentira.

Nevesta v hlačah

Pred 33. leti je hlače 48 letna Lillian Hoffman prisegla, da bo hodila v moških hlačah okoli, ker ni mogla kot dekle dobiti dela. In hlače nosi še danes, dasi se je včeraj poročila z 54 let starim John MacCartheyem. Omenjena Lillian je vzbudila veliko pozornost pred nekaj leti, ko se je "poročila" z nekim dekletom, ki je takoj po poroki dognalo, da "ženin" ni ženin, pač pa ženska. Očividno je, da se mnogo danes norčujejo iz porok in zakonov.

Brez dela — v zapor

Feliks Borowski, 6620 Kazimir Ave., je brez dela, a vozi se pa rad z drugimi ženskami okoli, dasi je oženjen. Njegova žena ga je dala včeraj zapreti, in sodnik Day ga je obsodil v zapor za 60 dni, in kar bo zaslužil, bo moral dati svoji ženi.

Verižne trgovine

Pred mestno zbornico se nahaja predlog, da se odavci verižne trgovine. Predlog bi naložil nekako \$200,00 davka na leto na vsako verižno trgovino. Mesto bi dobivalo od tega davka nekako \$100,000 na leto.

Kongresman trdi, da so vojaški veterani imeli dinamit v taboriščih

Lacrosse, Wisconsin, 16. avgusta. Kongresman Royal C. Johnson, iz South Dakote, je danes izjavil, da ko pride pravi čas, bo dokazal, da so imeli vojni veterani v svojem taborišču v Washingtonu, dinamit, razstreljivo in puške ter municijo. Johnson je govoril na banketu American Legion. Kongresman Johnson je republikanec in je svoje dni sam služil v armadi. Izjavil je, da so pohod na Washington povzročili komunisti, in da so nemire, poboje in smrt veteranov povzročili hujskajoči napadi komunistov. "Možje ne nosijo s seboj dinamita," je rekel kongresman Johnson, "da bi učili nedeljsko šolo, ne prinašajo s seboj nabasanih pušk, da bi se šli kopat. Jaz dokazem, da se je nahajal v taborišču veteranov dinamit in kapice, orožje in puške, in ko pride čas, pridem tudi jaz na dan z dokazi. In v takem položaju predsednik Hoover ni mogel narediti drugega kot poklicati armado in pregnati veterane iz Washingtona."

Andy Samich mrtev

Prehitro in prepogosto legajo v grob naši možje in žene v slovenski metropoli. Lepo število smo jih že letos spremili k večnemu počitku, a smrtna kosa je neprestano še na delu in trga iz naše sredine domačine, ki so ustvarili nešo naselbino, ki so bili vedno neumorno na delu za napredek, da smo prišli v narodnem in družabnem življenju do skupne vzajemnosti. Komaj teden dni je, ko je za večno zaspal Frank Kenik, posestnik vogala na 63. cesti in St. Clair Ave., pa je v terek zjutraj se preselil v večnost vsem tako dobro poznan Andy Samich, lastnik posvesta na Glass Ave. in Norwood Rd., po vsej naselbini dobro poznan trgovec, ki je vodil grocerijo 18 let, šegav, marljiv, deloven, odkrit in pošten značaj. Andy je bolehal že zadnja tri leta, in zdravje se mu je od časa do časa spreminjalo, zboljalo in slabšalo. Pokojni Samich je bil star 48 let, in bil doma iz Cerknice. V Clevelandu je bival 32 let. Tu zapušča soprogo Jennie, rojeno Kranjc, dve hčeri: Amalijo in Jennie ter brata Johna. Ranjki je bil član Dr. Naprej št. 5 S.N. P.J. in društva Oak Camp, št. 159 W.O.W. Pogreb pokojnika se bo vršil v petek zjutraj iz hiše žalosti na 1123 Norwood Rd., v cerkev sv. Vida pod vodstvom A. Grdina in Sinovi. Vsi, ki so ranjkoga poznali, ga bodo gotovo ohranili dolgo v prijateljskem spominu. Neutolaženi družini pa izrekamo naše globoko sočutje in nad zgubo značajnega očeta.

500,000 na štrajku v predilnicah Anglije

Blackbourne, Anglija, 16. avgusta. Anglija se nahaja na predvečer ogromnega štrajka delavcev v predilnicah, kjer je zaposlenih direktno ali indirektno 500,000 delavcev. Voditelji bodo napovedali štrajk 27. avgusta, ako se dotedaj ne zedinijo z vodstvom glede novih plač.

Governorjev sin

Robert White, 19 letni sin governorja White, je včeraj v Clevelandu prestal skušnjo za zrakoplovca in dobil pilotsko licenco.

Poslovanje mestne zbornice. Mnogo važnih sklepov sprejetih pri seji

Cleveland. — Mestna zbornica je pri svoji seji v pondeljek včeraj zavrгла predlog councilmana Hopkinsa, ki je zahteval, da se popravi pogodba z baseball klubom tako, da ima mesto ob koncu prihodnje sezone pravico pogodbo preklicati.

Sprejet je bil predlog, da se izda bondev v vrednosti \$470,000, kar se bo vporabilo za podporo brezposelnih.

Sprejet je bil predlog, da se dovoli \$75,000 od avtomobilskega davka v sklad za podporo brezposelnih.

Naročilo se je ravnatelju mestnega stadiona, da izdela načrt, po katerem bo mesto samo pobiralo najemnino za parkanje avtomobilov, mesto, da bi to delo dajalo v najem.

Sprejeta je bila resolucija, da se zniža za 11 odstotkov cena, ki jo računajo za parno gorkoto od strani mestne elektrarne.

Councilman Grossman je vložil predlog, da se naloži poseben davek na vse verižne trgovine v mestu.

Councilman Krewson je vložil predlog, glasom katerega se naroči družbi cestne železnice, da morajo Euclid-Mayfield cestne kare voziti preko zapadne strani do Lorain Ave. in Rocky River Drive, Lorain kare pa do Werrinsville Centre in Mayfield Road, Detroit kare pa do Ivanhoe Road.

Councilman Marshall je vložil predlog, da se znižajo varščine za mestne uslužbence. Councilman Ejbl je vložil predlog, da se odpravi krojačnica za policiste in ognjegrse. Končno je bila sprejeta resolucija, da se izda za \$4,000,000 bondev, da se začne z razširjenjem mestnega vcdcvoda.

Obtoženi veterani

Washington, 16. avgusta. Velika porota v tem mestu je danes obtožila tri veterane nemircev in pobojev, ki so se vršili 28. julija v vojaškem taborišču, kar je imelo za posledico, da je predsednik Hoover poklical vojaštvo in dal izgnati veterane iz mesta. Obtoženi veterani so: Bernard McCoy, 36 let star, zidar iz Chicago, Broadus Faulkner, 32 let star, zamorec iz Kentucky, in John Olson, 44 let star, tesar iz Nebraska. Faulkner je bil že prej obsojen kot ropar in tat. Velika porota se ni pečala s vprašanjem glede vzrokov, ki so napotili Hooverja, da je poslal vojaštvo nad veterane.

Pred postavo

Burr Gongwer, demokratski bos v Clevelandu, je na prepo-vedanem mestu parkal svoj avtomobil. Dobil je tiket, in policist je zadevo sporočil prosekutorju Reyantu, demokratu, ki se ima zahvaliti Gongwerju za svoje delo. "Gongwer ali kdo drugi," je rekel Reyant, "na sodnijo mora." Sodnica Westropp, tudi demokratinja, je obsodila Gongwerja na \$1.00 kazni.

Bodite pokriti

Iz Pariza poročajo, da je znani znanstvenik dr. Edward Toulouse izjavil, da ljudje, ki hodijo okoli odkriti, postanejo zlahka zločinci, samomorilci ali opešajo ne umu. "Solnce," pravi dr. Toulouse, "aktualno povzroča pomnožitev zločinov. Solnce vznemirja gotove možganske celice, dočim druge otrdi in tako povzroči duševno zmedenost."

Velika porota preiskuje Potterjev slučaj. Davčne tatvine na sodniji

Cleveland. — Državni pravdnik Leighley je včeraj izjavil na sodniji, da se pripravljen začeti s tožbo proti tatovom davčnega denarja, kakor hitro bo odprt jesenski termin, ki se začne 6. sept. Obtoženi so Maurice Maschke, republikanski glavni Alex in Charles Bernstein, councilman Finkle, da so ukradli ali pomagali krasti skoro pol milijona dolarjev davčnega denarja. Sodnik Walther ni dovolil včeraj zaigovornikom obtoženih, da prisilijo državnega pravdnika, da jim da podrobnosti obtožnice. S tem je Maschke in njegova garda zgubila prvo bitko na sodniji. Velika porota je tudi preiskovala neke izjave nekega Dorana, ki je povedal, da je slišal od ljudi, ki poznajo Bernsteina, da so govorili, da bodo "Potterjev jezik približ ob njegovo sukno, ako bo še nadalje govoril." Potter je bil umorjen, ker je vedel za razne sleparije, in ker je grzil, da bo vse povedal, so ga ubili. Ba je dobil merilec \$25,000 za umor, in to se spravlja v zvezo z davčnim denarjem.

Popolni solčni mrk

Vsi znanstveniki sveta se pripravljajo za popolni solčni mrk, ki se bo vršil v sredo, 31. avgusta. Senca lune bo svignila preko solca in ga zakrila. Ta solčni mrk se bo lahko videlo po vseh Zedinjenih državah, nekje več, nekje manj. Popolni mrk bodo videli v Vermontu, New Hampshire in deloma v Massachusetts. V San Franciscu bo le 15 odstotkov solca zakritega, v New Yorku pa 95 odstotkov, v Pittsburghu 88, v Clevelandu 83. Luna bo začela solnce zakrivati ob 2:15 popoldne, mrk bo popolen ob 3:25, in zginit bo ob 4:29. Ta mrk je zlasti važen za astronome, kajti opazovali bodo zunanjo plast solca, spektrum solčne atmosfere, zvezde in planete v okolici solca, radio vpliv lune sence in drugo. Na stotine astronomov se je že utaborilo na krajih, kjer se bo mrk solca najbolj videl. Mnogi znanstveniki so prišli iz Evrope v to svrhu.

Smrt poznane rojakinje

V pondeljek je umrla v East Helena, Montana, Mrs. Mary Strainer, mati Mrs. Ane Filipič, 1048 E. 67th St., Cleveland, O. V Montani zapušča še dva sina in eno hčer v Californiji. Stanovala je pri svoji hčeri, Mrs. Filipič, osem let, pred enim letom je pa odšla v Montano. Ranjka je bila stara 67 let, doma iz vasi Godna vas pri Šmihelu na Dolenjskem. V Ameriki je bivala 23 let. Naj bo ranjki ohranjen blag spomin, sorodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje.

Še dva meseca

Državni pregledovalci knjig v davčnem uradu naznanjajo, da jih bo vzelo še dva meseca, predno bodo gotovi s pregledovanjem knjig. Kot znano je bilo \$475,000 ukradenih iz davčne blagajne. Stroški, ki so pri tem nastali radi nadzorstva, pregledovanja, aretacij in sodnijskih obretnav, znašajo ali bodo znašali tudi nekako isto svoto.

Rojakinja ozdravela

Amelia Kovach, ki ima beauty parlor na 1107 Addison Road, je sedaj zopet čvrsta in zdrava pri svojem delu, po večtedenskem bolehanju.

Governor Roosevelt ostro pritiska na Walkerja. Igralka zapletena

Albany, New York, 16. avgusta. Danes se je nahajal župan Walker četrty dan pred governorjem Rooseveltom, ki ga zasljuje radi njegovega obnašanja v županskem uradu. Kot vedno se je tudi danes Walker dobro branil, toda očividno je, da je tudi Roosevelt zgubil vero v njega. Roosevelt ne more razumeti, zakaj ni župan Walker poiskal nekega Sherwooda, katerega je hotel zaslusiti preiskovalna komisija, toda ga niso mogli dobiti. Sherwood bi znal mnogo povedati o denarnih spletkah župana Walkerja, kajti Sherwood je bil zaupni finančni agent Walkerja. Sherwood je zginil, ko je šel Walker v Evropo na obisk. Iskalo se ga vseposod, in končno dobili v Mexici, kjer so mu vročili povelje, da mora na pričevanje pred komisijo, toda Sherwood se niti zmenil ni za to. Njegova afera je tedaj vzbudila mnogo hrupa, toda Walker je danes pred governorjem pričal, da mu o tem ni nič znanega. Ko ga je Roosevelt vprašal, če Walker v resnici ne smatra nekaj izvanrednega, da zgine njegov business tovariš brez sledu, da je to nekaj nenavadnega, je odgovoril Walker, da je to nekaj povsem navadnega. Prišlo je tudi na dan, da je omenjeni Sherwood plačel več svet neki ženski, za katero se je končno dognalo, da je Betty Compson, znana lepa igralka, katero je župan Walker označil kot svojo prijateljico. Ta je dobila \$41,000. Zakaj, Walker ni hotel povedati. Walkerjeva žena je včeraj padla v omedlevico, in odpeljati so jo morali v New York. Razprava ne bo končana pred petkom, ko mora governor Roosevelt odpotovati v Columbus, Ohio, kjer bo imel prvi kampanjski govor.

Kapitalist, ki prosjači hrano radi lakote

Spokane, Washington, 16. avgusta. Mnogo mesecev je stal John Carvane, 49 let star, v vrsti pred poslojpm, kjer se je brezposelnim zastoj delil živež. Radi borne obleke in potrgete obraba je užival splošno pomilovanje in vsi so mu radi dajali prednost. Toda danes Carvana ni več v krušni vrsti. Policija je dobila pri njem bančno knjižico, ki je kazala, da ima Carvane \$7,850 v banki. Sodnik Stocker je siromaka obsodil na 30 dni zopora in plačati mora \$250 kazni, in odslej si mora sam skrbeti za svojo hrano.

Laški raketirji

V velikem poslojpu Finance Bldg., na Prospect Ave., v osrednjem mestu, so imeli v sobi št. 401 urejeno baro, kjer se je točilo hladno pivo za žejne pisarje v mestu. Ker pa lastniki bare ni so kupovali piva od gotovih butlegerjev, so slednji včeraj prišli ponoči v prostore in razbili vse pohištvo in opremo. To se je že večkrat zaporedoma zgodilo, ne da bi mogla policija posredovati.

Listnica uredništva

Prijatelj. V Clevelandu volimo župana na dve leti, v predmestju Lakewood pa vsaka štiri leta. — A. K. Vaš prijatelj ima prav. V državi Ohio je več telefonov kot avtomobilov. Dočim znaša število avtomobilov nekako 1,100,000, pa je znašalo število telefonov 1. julija — 1,218,000.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

(AMERICAN HOME)

SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po razpisu: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00; četrt leta \$1.75
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 8 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
6117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. FIRO, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

No. 83

No. 193, Wed., Aug., 17th, 1932

Petdnevni delovnik

Vsa znamenja kažejo, da niso daleč več od časa, ko bo petdnevni delovnik v tednu splošno upeljan. Ameriški narod je skoro pripravljen, da ga vpelje kot stalno ustanovo. Organizirano delavstvo ga je odobrilo, kapitalisti se začnejo polagoma strinjati z njim; in uradni Washington ga je nekako dobrodejno odobril.

Da se je sploh začelo govoriti o petdnevem delovniku, sta dva vzroka: prvič upeljava strojev v industriji, drugič pa silna brezposelnost. Na ta način pridobiva skrajšana delovna doba dnevno več pristašev v vseh krogih.

Za danes je gotovo, da petdnevni delovnik skoro nihče več ne nasprotuje. Da niso takega delovnika še upeljali je vzrok to, ker se niso še odločili, ali naj za stalno upeljejo enako delo, namreč pet dni na teden, ali naj se upelje petdnevni delovnik le za poskušnjo, dokler namreč največja brezposelnost ne poneha.

Vprašanje pri tem pa je tudi, ali naj delavcem po uvedbi petdnevnega delovnika plačujejo isto plačo, kot so jo dobivali sedaj za šest dni, ali naj se plača tako zniža, da bo odgovarjala samo petdnevni delu.

"V začetku bi se seveda plačevalo za pet dni dela tudi za pet dni plačo," pravi znani pisec Brisbane. "Toda ko bo petdnevni delovnik enkrat upeljan, tedaj bo to teden ravno tako dobro plačan, kot je bil šestdnevni delovnik, in sicer na isti način, kot so zadnja leta delavci na osem ur več zaslužili, kot pa pred 30. leti, ko so delali dvanajst ur na dan."

Da je ideja petdnevnega delovnika v resnici napredovala v Ameriki, je razvidno iz poročil, katera so poslane razne ameriške organizacije predsedniku Hooverju, in v katerih poročilih se zahteva, da vlada sama najprvo da dober vzgled in upelje pri svojih stotisočih uslužbenih petdnevni delovnik. Hoover je odobril ta poročila ter je naročil trgovskemu in delavskemu oddelku vlade, da nemudoma začneta s preiskavo, da se dožene, ali kaže pri vladi enak delovnik upeljati. Ni minilo dosti časa, ko je delavski oddelk vlade že upeljal petdnevni delovnik. Njemu je sledila civilna komisija in komisijski za delavske odškodnine.

Z gotovostjo se pričakuje, da ne bo minulo eno leto, ko bo petdnevni delovnik upeljan pri vseh podjetnikih, ki gradijo ceste, v vseh tovarnah, kjer se pripravljajo živila, po vseh pristaniščih in zlasti pri vseh delih, katere kontrolira zvezna vlada.

Medtem se je pa oglasila tudi največja delavska organizacija, American Federation of Labor, ki je že ponovno pozvala predsednika Hooverja, da skliče narodno konferenco delavcev in industrijalcev, ki naj položi temelj, da se upelje petdnevni delovnik nemudoma v vseh industrijah, kjer se to lahko brez škode zgodi.

Danes je v Ameriki zaposlenih šest din na teden ali pa par dni v tednu nekako 35,000,000 delavcev, ki imajo tak ali drugačen zaslužek, dočim se računa, da jih je 10,000,000 brez dela. Ako bi se upeljal splošni petdnevni delovnik, se računa, da bi 20 procentov več delavcev lahko dobilo zaslužek, ali nekako 7,000,000. Ostalo bi torej še približno 3,000,000 brezposelnih, ki bi prišli do dela polagoma, potem ko brezposelnost poneha. Glede uspešnosti, petdnevnega delovnika pravi poročilo American Federation of Labor sledeče:

"To je edino zdravilo, ki se lahko hitro uporabi in upelje zoper brezposelnost, edini način, da dobi milijone moških in žensk, ki so brez dela, zopet dnevni zaslužek. Delavstvo po vsej pravici zahteva, da dobi delo, in če industrijski krogi niso zmožni tega, tedaj je dolžnost države, da tozadevno posreduje.

D O P I S I**ZAGOVOR IN PRIZNANJE**

Cleveland, O.—Če hočemo biti pravični, moramo dati vsake-mu, kar mu gre, ne oziraje se, kdo je tisti, ki priznanje zasluži: naj je naš prijatelj ali neprijatelj. Če zasluži priznanje, se mu ga mora priznati.

Ze dlje časa sem zasledoval članke in dopise moža, vendar pa, dokler se človek ne prepriča, da osebno in vidi še druga dela moža, se ne more samo po dopisih prepričati, če je mož perasa tudi aktiven in delaven drugače.

V vsaki naselbini imamo za vednih, za narod delovnih mož, ki niso sebični in ki delajo samo za blagor naroda. Širo dem žele pa imamo tudi neko četvrtico gadje zalege, ki se izdaja za nekakšno napredno dopisnike, podobno škodljivemu mrčesu v zelišču, ki nikdar ne koristi ampak samo škoduje, uničuje, napa-

da, gloje in biča vse, kar morejo doseči.

Toda mož, o katerem hočem napisati nekaj besed, ki je mož spoštovan in za narod delaven, živi v Girardu, O., ki je oddaljen kakih 50 milj od Clevelanda, to je Mr. John Dolčić.

Ko se vozite po cesti št. 422 proti Pittsburghu, dospete v Girard. Prva stavba, ki se vam bo takoj dopadla, je Slovenski narodni dom, last naših zavednih rojakov. Napis na stavbi govori, da tukaj žive naši rojaki, ki so si poleg doma za svojo družino postavili še drug narodni spomenik, narodni dom.

Ze večkrat sem bil tam na prireditvah in vselej sem opazil, ro-jake, kakor čebelice pridno na delu, med katerimi je bil vedno med prvimi Mr. John Dolčić. Toda to še ni vse. Mnogokrat sem

videl tega moža z družino in njegovimi prijatelji tudi drugod na prireditvah.

Mr. Dolčić ve, da je treba delati le roka v roki. On ve, da roka roko umije. Radi tega se trudi in si prizadeva, da dobi za naselbino Girard mnogo prijateljev. On se vozi z lastnim avtomobilom, na lastne stroške za druge, da tako dobi prijateljev, ki radi njega posejajo Girard in tako pripomorejo k narodnemu napredku v gnetnem in moralnem oziru. Takih mož je malo, ki bi tako nesebično delali, kot dela Mr. Dolčić in vendar je bil ta mož napaden od takih glodalcev, katerih cilj je samo glodati, ne oziraje se na to, da krivično obrekujejo in delajo krivico poštenim, narodno zaslužnim ljudem.

Ko sem bil v družbi z Mr. Dolčićem še v drugih mestih, sem se pričel, da ima tudi v drugih naselbinah Mr. Dolčić mnogo prijateljev, in to v Clevelandu in

drugod. Še več takih mož potrebujemo. Proč s takimi, ki se samo vjedajo in ki samo glodajo, obrekujejo in kradejo dobro ime ljudem, ki imajo voljo delati za narod. Lahko je uničevati, toda težko je zidati. Vsak otrok lahko s kamenčkom ubije steklo, vsak lahko kritizira. Sramota je, da se daje takim škodoželjnim osebam v našem časopisu prostor za napadanje dobrih in poštenih mož. Kdor nima volje in zmožnosti, da bi v javnosti doprinesel vsaj dobrih nasvetov ali skušal vplivati za dobra dela, najraje drži jezik za zobmi in pusti druge delati. Takih, ki hočejo, da bi samo drugi delali, je že preveč. Od takih tudi ne sprejmemo njih kričečih in zlobnih napadanj.

Živel Mr. Dolčić! Le naprej z delom za narod, ne oziraje se, če se nad Vami spodkajo taki, ki sami ničesar za narod ne storijo. Narod Vam bo hvalen!

Anton Grdina.

PERUŠKOVA RAZSTAVA V EUCLID, O.

Zopet bomo imeli lepo priliko videti nekaj tukaj v naši naselbini, kar do sedaj še nismo videli in tudi ne vemo, če bomo sploh imeli še kdaj priliko videti, kakor ravno sedaj.

Kakor vidite, se vse nekako zanima za nas in našo naselbino. Akoravno je še mala, je pa toliko bolj živa in zanimiva. Če bi ne bilo to res, bi Mr. Perušek, slovenski umetniški slikar, ne prišel k nam razstaviti svoja umetniška dela.

Zatorej nas pa tudi veže dolžnost, da mu gremo na roko in ako nam že ni mogoče storiti več, storimo vsaj toliko, da se vsi udeležimo gorj omenjene razstave in s tem pokažemo svoje simpatije in priznanje za njegov trud in požrtvovalnost.

Razstava slik bo v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave. v petek, soboto in nedeljo, to je: 2., 3. in 4. septembra. Tri dni skupaj, tako, da bo imel vsak lepo priliko, da pride na razstavo slik. Nikomur ne bo žal, če pride.

Natančnejša poročila glede razstave sledijo pozneje, kakor ure. Od kdaj pa do kdaj bo vsak dan razstava odprta. Nadalje vabimo tudi naše rojake iz Collinwooda, Clevelanda in bližnjih mest, da pridete na to razstavo, katera vam bo ostala gotovo v dobrem in trajnem spominu, ker kaj takega nimamo prilike videti kadar in kjer bi hoteli.

Ker je Mr. Perušek obljubil, da bo razstavil tukaj slike, kakoršnih še ni razstavil nikjer poprej

in da mu jih morda tudi v bodoče ne bo več mogoče razstaviti, si zapomnite dneve: 2., 3. in 4. septembra in pridite na razstavo, kar vam gotovo ne bo žal.

Mathew Debevec, tajnik,
Slov. dr. doma.

Kazanje slik v Euclidu

O, kako so ženske natančne! Ko mi je izročila Mrs. Terezija Zdešar, zapisničarica podružnice št. 32 SZZ dopis za v časopis, sem istega malo raztegnil. Omenil sem se to, da se bomo koncem kazanja slik v soboto večer malo zavrteli. Na to sem pa dobil zelo krepak ukor. Rekla je: "Nismo sklenile, da bomo plesale. Godbe tudi ne bomo imele!" Dobro! Mrs. Zdešar pa ne ve, da imam jaz godbo sam s slikami. Imam Hojerja v moji škafli in če ta zaigra, takrat, ko bo konec predstave in če se kdo kar gredoč zavrti ko gre ven, kaj pa je zato?

Seveda sem namenoma pozabil, da bosta tudi dva "door prize," ker sem nameraval še enkrat napisati v program.

Seveda je res, da bo marsikateri v Euclidu v soboto večer lahko videl samega sebe, osebno pa še ženske v narodnih nošah. Prinesel bom seboj vse Euclidске slike, ki jih ni malo. Le pridite, da jih vidite. Začetek bo pa točno ob osmih zvečer v šolski dvorani fare sv. Kristine. Dovolj bo veselo, domače in užitne zabave. Le pridite, da vidite dve Ljubljani v filmu.

Anton Grdina, lastnik slik.

Od Soče do Jadrana

—Avto povozil otroka. Tovor-ni avto tržake pivovarne Dreher je na poti iz Podbrda proti Grahovu v Koritnici povozil 9 letnega dečka Ivana Humarja, ki je baš v hipu, ko je privozil avto okrog ovinka, stekel čez cesto. Otrok je bil na mestu mrtve. Karabinerji so dognali, da šofer Dugar ni zakrivil nesreče.

—Požar v Potoku pri Renčah. Nedavno je nastal hud požar v hiši posestnika Karla Mozetiča v Potoku v Renčah. Hiša je pogorela do tal. Ogenj je uničil tudi hlev in kozolec. Na pomoč so sicer prihiteli goriški gasilci, njih intervencija pa ni mnogo koristila. Domači in sosedi so med tem že rešili, kar je bilo mogoče spraviti na varno. Škoda znaša 20,000 lir in je deloma krita z zavarovalnino.

—Zaradi bega čez mejo. Pred sodiščem v Ajdovščini so bili obsojeni zaradi bega čez mejo Filip Bratina iz Dola-Otlice, Nikolaj Kodolja iz Budanj, Ivan Jamše iz Lož pri Vipavi, France Mikuz iz Budanj in Izidor Rešeta iz Slapa na štirimesečno ječo in po 3100 lir denarne kazni.

—Karabinerji v Dornbergu so prijavi sodnim oblastem 25 letnega Josipa Brica. Obtožili se ga, da je brez potnega lista zbežal čez mejo.

—Nesrečna smrt na lovu. V bližini Slapa nad Idrijo se je ponesrečil postajenačelnik pri Sv. Luciji, 32 letni Ivan Falzari. Bil je s svojim prijateljem na lovu. Po nesreči je sprožil puško, tako da ga je strel zadel v desno stran prsi. Odnegli so ga v Sv. Lucijo, kjer pa je kmalu nato umrl.

—Žrtev granate. V gozdu blizu Kanala je postal kmet Josip Peternel žrtev eksplozije stare granate, ki je ležala tam še iz vojnih časov. Peternel je ob gozdnem obronku kosil travo. Pomagal mu je njegov brat Ivan. Nenadoma pa je kosec zadel ob granato, ki je v hipu eksplodirala ter ga vsega strahovito izkazila. Brat Ivan je takoj poklical na pomoč očeta Andreja in druge kmete. Še preden pa so prišli do nesrečnega Josipa, je bil ta že mrtev.

Male žabice preplavile kanadsko mesto

Vancouver, Washington, 16. avgusta. Milijone malih žabic "preplavilo" bližnje mesto Vancouver. Ceste so tako na gosto pokrite s temi živalicami, da se zdi, da se cesta pomika naprej. Znanstveniki pravijo, da je letos skrajno ugodno leto za žabe.

ZA ČAŠO KAVE IN KOS KRUHA

Mlad je bil, brez vsakega centa v žepu in lačen... Zeblo ga je, zmručen je bil in domotožje je bilo v njegovem srcu. Čisto na koncu in brez prijatelja. Ko je tako hodil brez cilja po 18. cesti, so se mu bliščala skozi večerno meglo izložbena okna trgovin.

Mlad in lačen. Oh, kako je lačen!

Z levo roko je segel v žep. Vedel je, da ima tam samo eno cigareto. Za hip mu je briedek nasmehljaj švignil preko ustnic. V kot tega nasmehljaja je vtaknil cigareto, upravnil užigalico, katero je za trenotek skrbno zakril z rokama, da mu jo ni ugasnila sapa. Toda premislil se je, ugnila užigalico in spravil cigareto nazaj v žep. Svojo zadnjo cigareto... .

John je zavilnih ovratnik pri suknjuču, da se nekoliko obvarje pred mrzlo burjo, ki je vlekla doli po cesti. Sklonil je glavo in stopil preko ceste. Da bi ga hotel dvigniti veter in ga odnesel nazaj domov, proč iz tega ušivega mesta, ki mu ne da kruha. Ko stopi na pločnik na drugi strani ulice, se naenkrat strese. Kaj, vraga! Ali je izgubil pamet? Kaj je obupal? Nak! Čeprav brez vsakega centa v žepu in zadnja cigareta v zmečkanem zavojčku, ampak v srcu ima še pogum.

Dva dni že ni zavžil nobene hrane. Dva dni in trdovratno se je držal. Toda sedaj — vse je v njem vpielo po čaši kave in kosu kruha!

Naenkrat zavije neki moški okrog opla hitrih korakov in se ustavi pred njim. John ga pogleda začuden. Za trenotek se njiju oči srečajo.

"Tukaj, prijatelj," reče mož hitro in vzame neko stvar iz svojega žepa in jo vtakne v njegovo, "spravi to zame."

John stopi nehoti korak nazaj. Tujec pa odhiti naprej po ulici v smeri, v kateri je malo prej prišel John.

Zopet prihiti nekdo okrog opla. Stražnik. Brzi korakov gre mimo Johna, ne da bi ga pogledal. John gleda za njim. S par koraki je stražnik dohitel tujca. Oba se ustavita. John ni mogel slišati njiju pogovora, toda videl je, kako je stražnik iskal nekaj v tujčevih žepih. Nato pa odideta doli po ulici in izgineeta v mraku.

John previdno seže z roko v žep. Njegovi prsti otipajo mrzlo jeklo. Revolver je. Potegne ga iz žepa in strmi v orožje. Nekaj minut stoji nepremično. Naenkrat vtakne revolver v žep in se hlastno ozre okrog sebe. Ulica je prazna kot prej.

Revolver! Prsti se ga krčevito oklenejo. Za trenotek se ozre okrog sebe. Čuti se nekako krivega, dasi ga nihče ne vidi, potem se pa z naglo kretnjo obrne v nasprotno smer. Pol bloka koraka po ulici zmešanih misli. Potem pa stopi pred neka vrata, mrzlično tresoč se po vsem životu. S tresočimi rokami si prižge svojo zadnjo cigareto. Prvi dim, ki ga potegne vase, mu ogreje pljuča. Nasloni se na vrata.

Za vrati ugleda slabo razsvetljeno trgovino. Na drugem koncu trgovine stoji za prodajalno mizjo star mož, ki šteje denar. Najbrže bo, sedaj zapel za danes svojo trgovino. Denar šteje, bankovce za bankovcem.

"Denar," zamrmra John in prsti se oklenejo tesneje revolverja. "Čašo kave in kos kruha," reče na glas in izpihne oblak dima skozi nos.

V glavi se mu naenkrat porodi misel, da so vrata v trgovino morda zaprta. Če vrata niso zaklenjena, potem bi bilo lahko! Trden oklepaj njegove desne roke na revolverju mu pravi, kako lahko bi bilo. Levica mu nehoti seže proti vratom, toda sun-koma jo potegne nazaj, dvigne jo k ustnicam in vrže cigareto proč. Njegove oči se vsesajo ne starega moža v trgovini, ki še vedno šteje bankovce za bankovcem... . Z denarjem bi si

lahko kupil jesti.

Moj Bog! Saj noče krastil! Saj noče naperiti revolverja v obraz starega moža in vzeti njegov denar. Saj noče biti tat, ropar! Samo čašo kave bi rad in kos kruha. Dva dni in dve noči ni imel kaj gorkega v želodcu... .

Naenkrat mu nekaj zavre v možganih. Z desnico krčevito stisne revolver, levica pa seže po kljuki v vratih. Okrene in vrata se odpro.

V par korakih je bil pred mizo, za katero je stari mož štel denar. Prsti desne roke drže v žepu revolver, z levim komolcem se nasloni na mizo.

Starček pogleda kvišku in motri tujca preko očal. Njiju oči se srečajo in vzdrže. John potegne revolver iz žepa, toda ne reče nič. Misli je zavpiti: "Roke kvišku!" toda preko ustnic ne pride beseda.

Preko prodajalne mize ga še vedno motrijo trgovčeve oči, ocenjujejo obraz, obleko in revolver v roki. Potem se pa starček obrne proč in začne zopet šteti bankovce pred seboj.

Za trenotek šteje, potem pa reče brezbržno: "Za ta vaš revolver ne morem dati več kot tri dolarje."

John zija vanj. Čuti se brez moči, v glavi se ga polasča nekaka omotica. Tri dolarje — tri lepe dolarje — za revolver. Počasi položi revolver na mizo. "Tri dolarje?" ponovi John brezmočno, vprašujoče.

Stari trgovec prime revolver, ga ogleda, potem pa vzame na boje ven in jih strese na mizo.

Zopet njegove oči pogledajo Johna. "Ti nisi domačin? Imel si smolo, kaj ne? No, napravil ti bom uslugo — štiri dolarje ti bom dal za revolver."

John se upre z obema rokama ob mizo. Kakor v sanjah zre v roke starega trgovca, ki mu odšteje štiri bankovce po en dolar, počasi, enega za drugim.

DELO MATERE

Neki Američan je izračunal, kakšno delo opravi mati, ki je poročena 20 let in ki skrbi za družino, ki sestoji iz moža in petih otrok. V teh 20 letih olupil mati 88,000 krompirjev, zašije 10,000 nogavic, postelje 29,000 postelj in namaže 175,000 kruhov z maslom. Če bi poljubila poleg tega vsakega od družine samo enkrat na dan, bi dalo to v 20 letih 45,000 poljubov.

Dnevna vprašanja

1. Kdo je bil Gambrinus?
2. Kdo je iznajdel glasovir ali piano?
3. Katera žival baje nikdar ne pije vode?
4. Kdo je bil predsednik Zed. držav tekom druge revolucijske vojne leta 1812?
5. Kdo je zastopnik "Ameriške Domovine" v Barber tonu, Ohio?
6. Kdo je zastopnik v Lorainu, Ohio?
7. Kdo je zastopnik v Girardu in okolici?
8. Kdo je zastopnik v Warren, Ohio?
9. Kako se imenuje podporno društvo farmerjev v Genevi in Madison, Ohio?
10. Kateri slovenski časopis izhaja v Milwaukee?

Odgovori na vprašanja

1. Bajeslovni flamski kralj, ki je baje znašel pivo.
2. Bartolommeo Cristofori, leta 1709.
3. Neka vrsta južno-afriške koke.
4. James Madison.
5. Mrs. Albina Poljanec in Mr. John Rataj.
6. Mr. Louis Balant.
7. Mr. John Anžiček.
8. Mr. Vincent Habich.
9. Slovenski Napredni Farma.
10. Jugoslovanski Obzor.

Če verjamete al' pa ne.

V Ameriški Domovini sem bral, da se nahaja v črni Afriki neko kraljestvo, katerega njegov veličanstvo kralj je vsak dan uradno ozmerjan. "Litani-je" mu bere poseben činovnik. In pri teh levitih mu ne sme prav nič prizanašati, ampak mora njegove veličanstvo v krepkih besedah povedati vse njegove napake, slabe navade in prestopke. Lahko si mislimo, da si ta cesarsko kraljevi zmerjač ob tej priliki visoko dostojanstvo prav pošteno privoščil.

Gornje si naj vzamemo zakonski možički k srcu in potrpežljivo prenašajmo, kadar nas naše boljše polovice zmerjajo. Rado-veden sem pa, če je v dotični de- veti deželi samo kralj ozmerjan vsak dan, ali so deležni tega blagoslova tudi drugi zakonski možički, kot je pri nas lepa krščanska navada.

Bral sem tudi, da vozijo iz Nemčije sedaj sode za pivo v našo ljubo Ameriko. Vsaka lad- ja jih pripelje nekaj sto. To se vse pridelava, da bo vse fiks in fergil, kadar bodo v Washingtonu uradno pripoznali našo žejo.

Vprašanje pa nastane (kot bi rekel Primož): kaj se bo zgo- dilo s temi sodi, če prohibicija ne bo odpravljena? No, za ta slučaj imam jaz že pripravljen jako pameten nasvet. Iz sodov bi izbili eno dno ven in porabili sode za kislno zelje.

V Ameriki farmerji goljufajo svoje kokoši na ta način, da po- zimi, ko so krajši dnevi, prižgo v kokošnjaku električne luči. Trapaste kokoši mislijo, da je že dan, pa na vso moč hite nesti jajca. In ker poleti kokoši bolj nesejo kot pozimi, mi je nek pri- jatelj povedal, da bo na zimo dal naslikat v svoj kokošnjak drev- je in travo. Tako mu bodo koko- ši še bolj nesle. V starem kra- ju tega sleparstva gotovo še ne poznajo, zato je priporočljivo, da bi posnemali ameriške far- merje.

Trgovec Zimzelen je iskal no- vega šoferja in je dal temu pri- meren oglas v časopis. Že drugi dan se javi neki prosilec. Gos- pod Zimzelen ga vpraša:

"Ali ste oženjen?"
"Nak," odgovori prosilec.
"Potem vas pa ne morem vze- ti v službo. Samo oženjene lju- di jaz zaposlim."
"Zakaj pa?"
"Zato, ker so bolj navajeni ubogati."

"Jejčestana, kaj ti je res mož umrl?" vpraša ongava Jera svo- jo prijateljico.

"Res me je zadela ta nesreča."
"I, kaj mi je pa bilo? Saj nisem nič slišala, da bi bil bo- lan."

"Kar nahitro ga je stisnilo."
"Pa je bil do zadnjega pri pravi brihti?"
"To bom pa videla, kadar bo- mo odprli oporoko."

"Gospodična Šalobarda, naša mama so me poslali, naj Vas vprašam, če bi hoteli priti v ne- deljo na kosilo k nam?" pove mali Jurček.

"Menda ja! Pa še rada! Pa si gotov, da so res tako rekli?"
"Res, res! Saj so še celo pri- pomnili: 'Najboljše je, da se to staro škatljo povabiš, da bomo imeli potem pred njo mir.'"

"Ali že veš, da služi vaša prej- šna dekla sedaj pri nas?"
"Ali res?"
"Aha, res, ampak bodi le brez skrbí! Mi ji niti polovico ne verjamemo, kar ona pripoveduje o vas."

UBEGLI KAZNENEC

Danes se mu je posrečilo.

Tri mesece se je skrivaj trudil, da je prebil zid svoje celice. To je bilo sila naporno delo, ker zid je bil tri čevlje debel in je bilo treba velike potrpežljivosti, ko je odstranjeval kamen za kamnom, vsak dan nekaj. Mnogo mu je pri tem pomagalo to, ker kaznenca niso posebno nadzorovali, ker se je vedno jako uzorno vedel.

Danes je odstranil zadnji kamenček, in splazil se je skozi odprtino. Globoko potegne vase nočni zrak. Nebo je posijano z milijoni zvezdami. Po seboj sliči enakomerne korake straže. Včasih začuje oster žvenket, kadar udari karabinka od bajonet.

Delo je opravljeno. Splazi se nazaj v celico, da odstrani ves omet in prah, ki je padal na tla, ko je drobil zid. Ko je bil z vsem gotov, se vsede na svoje ležišče. Pred par dnevi so mu dali še eno odejo, ker se je pri tožil, da so noči sedaj mrzle. Iz odej si lahko napravi vrv; čim več odej, toliko daljša bo vrv. Dasi je bil truden, ni mogel vso noč zatisniti očesa.

Drugi dan je delal kot navadno in ni kazal nikakega razburjenja, dasi je vse v njem trepetalo; se bo li nocoj več posrečilo? Komaj so po dnevnem delu zaprli jetnike v njih celice, je ta kaznenec hitro raztrgal odeje in spletel vrv. Dovolj dolga bo. Ko se je stemnilo, je privezal konec vrvi za nogo pri postelji in se splazil v luknjo v zidu, z nogami naprej. Ko se je prerinil skozi, se je spustil nekaj čevljev nižje, kjer je odpiral zamejeno okno. Tega se je oprijel in potegnil vrv za seboj. Privezal jo je za omrežje in se zopet spustil za eno nadstropje nižje. In potem zopet napravi v prvem nadstropju enako.

Delo gre hitro izpod rok in v par minutah je stal na dvorišču, ki je obdano z visokim zidom. Toda čemu pa leži tamle tram, kakih 20 čevljev dolg? Saj je na ta tram računal, ko ga je opazoval cele dneve iz svoje celice. Na tem tramu zavisi sedaj vse. Z veliko težavo ga prisloni na zid in pleza po njem. Ni se bal, da bi ga opazila straža, ker je v tem kotu dvorišča precej temno.

Kmalu stoji kaznenec vrhu zida. Tram potegne za seboj in ga spusti na drugi strani doli ob zidu. Po tramu se spusti doli. Naenkrat se tram v sredi prelomi in kaznenec pade 10 čevljev globoko. Toda sreča ima; razen par prask se mu ni nič pripetilo.

Par trenotkov postoji in se odahne. Poloti se ga nepopisno veselje — prost je! Z rokami si zakrije usta, da bi ne v divjem veselju zavrnilil iz polne duše.

Napoti se po cesti proč od jetnišnice. Nekdo mu prihaja nasproti. Vtakne roke v žep in gre brezbrizno tuju nasproti. Za hip se je bal, da ga bo tuje spoznal kot pobeglega kaznenca, toda ta gre mimo njega in se niti ne ozre vanj. Kaznenec postoji in pogleda za tujem. Ne, ta se niti ne ozre nazaj.

Ogleda si svojo obleko. Na sebi ima civilne hlače in jetniško jopico. Toda ta ga tudi najbrže ne bo izdala. Otepe si prah raz sebe in se urnih korakov napoti dalje.

Po dolgi hoji pride naenkrat do železniškega nasipa. Mora ga prekorati. Toda ravno, ko se hoče povspeti na nasip, zasliši, da prihaja vlak. Potuhne se v temo, da bo odbrzel vlak mimo.

Vedno močnejše postaja ropotanje koles. Ko tako leži, mu sedaj prvič pride na misel, da so ga v jetnišnici že pogrešili in da so razposlana poročila o njegovem begu na vse strani. Povsod bodo prežali nanj.

Sopihajoč b obni lokomotiva mimo njega. Sopara ga za trenotek gorko oplazi.

Naenkrat zavilijo z otožnim glasom zavore, kolesa ropotajo vedno počasneje in vlak obstane.

Begunec lahko zažvižga sam pri sebi.

Sklonjeno beži ob železniškem

vozi, se splazi med kolesi in si poišče prostor na železnih vseh pod vozom. Lokomotiva zažvižga, potegne z sunkom in vlak se začne počasi premikati naprej.

Begunec se zadovoljno nasmeje, čuti se varnega. Udarci koles ob sklepe tirov mu pojo, da je sedaj varen. Njegovo ležišče sicer ni zavidanja vredno, toda če se dobro drži, bo tam vzdržal precej časa. Brzovlak je, ki se na postajah ustavi le za hip, kar je posebno ljubo beguncu, ker ga ne bo nikdo opazil.

Ura za uro mine. Prične ga zebsti, ko mu žvižga okrog ušes sapa, ki se lovi med kolesi. Pesek in prah mu udarja v obraz, sila mu v oči in v usta.

Najhujše je, kadar drvi vlak preko križišča in izbežnice. Strahovit ropot ga skoro oglušiti.

Na neki postaji je že mislil, da so ga odkrili. Neki možki je prišel k vozu, se sklonil in odprl parno cev, da se je para sikajoče razlila pod vozom. Toda mož je zopet odšel.

"Na prihodnji postaji grem ven," si misli begunec olajšano, ko je železničar odšel, ne da bi ga opazil.

Zopet ropotajo kolesa; vlak drvi v temno noč.

Naenkrat zavoji vlak v blišču svetlobe. "To mora biti kako večje mesto," si misli jetnik ves prestrašen.

Kolesa ropotajo preko križišča. Pošastno udarja ropotanje na ušesa prezeblga begunca. Zdi se mu, kot ne bo ropotanja ne konec ne kraja.

Potem pa se ustavi vlak pred razsvetljenjo postajo.

Trušč, ropot, kliči.

"Sedaj je čas," sklene begunec.

Izmota se izpod voza in stopi brezbrizno na progo poleg. "Stoj! Nazaj!" mu naenkrat nekdo zakliče. Klic pa podžge begunca, da še bolj hiti po progi.

Hoče se pomešati med množico, ki stoji na peronu. Toda kot pribit obstoji, ko vidi, da so oči vseh z nekako grozo obrnjene vanj.

"Kaj pa jim je? Kaj zijajo vame? Ali so me spoznali?" gre kot blisk skozi jetnikove možgane. Ves zmešan je. Ne ve, kam bi pobegnil, da jim uide.

Trudno se obrne, da pohiti v nasprotno smer. Takrat pa zadoni iz sto grl en sam vzklík groze. . . Tik za seboj sliši sopihanje lokomotive in ropotanje koles. Tračnice in vse okrog se trese. . . Hoče pogledati nazaj in za trenotek vidi tik za seboj črno pošast lokomotive.

Prepozno. . . Kolesa so zbobnela preko njegovega trupla in mu pelj svojo turobno mrtvaško pesem.

Pomoč brezposelnim na pampah

Tudi južnoameriškim pampam, to je nepreglednim ravninam, kjer se goji največ šivino-rejstvo, ni svetovna depresija prizanesla. Tudi tukaj je zadnje čase veliko število brezposelnih.

Po umazani stezi, ki se vije po široki ravnini Argentine, jaha danes marsikaj kravji pastir, ki je bil še nedavno zaposlen pri svojem gospodarju, ki je sedaj izgubil delo radi slabega trga za živino. Tudi ta pastir ne ve, kje se bo nasitil in kje bo dobil streho zase in za svojega konja. Toda tukaj so iznašli čarobno besedo, ki več pomaga kot vsaka dobrodelna organizacija in ki reže prihrani prosjačenju in ta beseda je "Ave Maria."

Po navadi stare kreolske gostoljubnosti, ki se je ohranila tudi v sedanjih težkih časih, je klic teh dveh besed, ako se zakličejo pred vrati posestva, znamenje, da je obiskovalec mirna duša in vrata se mu takoj odpro. Ponoči pomeni klic Ave Maria, da ima tuje dobrohotne namene in če bi pozabil izreči te dve besedi, bi ga morda pozdravila krogla mesto gostoljubnega sprejema.

V Argentini namreč velja pravilo: kdor jezdi v temi, jezdi s slabim namenom! Ako pa se došlec

javi z Ave Maria, dobi streho za en dan in eno noč, šestkrat jest zase in za konja.

Način sprejema je odvisen od tega, kako tujec nastopa. Ako prihaja na lepem konju, dobi sprejem, kot se spodobi gentlemanu. Ako prijezdi na kaki starji kljusi, se ga ne sprejme tako vljudno. Ako pa pride peš, se pa dosti ne ukvarjajo z njim, toda jesti in streho dobi vseeno.

V teh slabih časih, ko stane prevoz pšenice ali koroze na trg več, kot pa prinese pridelek, se koroze meče prešičem in se je vsled tega toliko manj pridela kot včasih, ko je bil to glavni pridelek dežele. Vsled tega je tudi mnogo poljskih delavcev izgubilo zaslužek. Teh brezposelnih je sedaj edina rešitev, da se okoristijo z znano argentinsko gostoljubnostjo. Dnevno prihaja na reztesene kmetije po 10 jezdecov, in kakih 20 jih pride peš, ki prosijo kruha in strehe. Nezaprisano, toda strogo pravilo jih primora, da čez 24 ur odjezdijo dalje do drugega posestva.

Za teh par ur, ko se te brezposelne vzame pod streho, so gostje. Nikdo bi ne zahteval ali vzel kakega denarja od njih. Za beefsteak in čaj, ki ga je dobil tak popotnik na ranči, je povedal vse najnovejše novice, ki jih pač ve dovolj, saj je bil vsak dan v drugem kraju. Pripovedoval je o morebitnem pretepu cowbojev, o družinskem prepiru tukaj in tukaj (s čimer se je posebno ženskam prikupil), o ceni žita, kako je letina drugod itd. Drugi dan se je poslovlil in odšel drugam. Morda ce je vrnil čez kakih 5 mesecev ravno tje na svojem obhodu. Seveda so ga spoznali, toda nihče mu ni očital, da je že enkrat prej dobil tukaj hrano in prenočišče zastoj. Ako bi prišel pa le prehitro zopet naokrog, bi se ga prijazno poslalo dalje.

To brezdelje na argentinskih pampah je v veliko breme tamonjih farmerjem, toda se tega bremena nikakor ne skušajo izogniti, ker se jim ljudje smilijo. Oblastim je pa to v veliko olajšavo, ker ne padejo na breme državi in tako tudi ne postanejo tatovi in zločinci, ker dobe pri vsem kmetu hrano in streho.

Maščevanje čebel

Pred nekaj dnevi se je odigrala v francoski vasi Jonzac drama, ali šolajgra, kakor se vzame, ki se ne zgodi vsak dan. Najemnik nekega posestva se je s svojim gospodarjem sprl in v jezi rekel, da se bo s posestva izselil z vso družino. Ker je najemnik sklenil, da ne bo ničesar pustil gospodarju, razen praznih sten, je naložil na voz vse, kar se je sploh dalo odnesti. Na lice mesta se je pripeljal tudi gospodar, ki je hotel videti, kaj vse bo najemnik pobrel. Ko naloži najemnik na voz tudi panj čebel, je gospodar odločno protestiral in ugovarjal, češ da so čebele njegove. Beseda je dala besedo in kmalu se je vnela prava besedna vojna med najemnikom in gospodarjem. Končno najemnik ves razljučen prime za panj s čebelami in ga vrže gospodarju v glavo, da se panj v hipu sesuje. Takrat pa posežejo v besedni dvoboj tudi čebele in se vse razjarjene zapode v gospodarja, ker je bila pač njegova glava kriva, da se je panj razsul. Takrat pa gospodar hitro skoči na svoj voz, udari po konjih in se v diru odpelje. Čebelam pa ta slavn zmagata še ni zadostovala. Ker je bil najemnik ravno pri roki, se vržejo na tega in ga strahovito opikajo, da si bo gotovo zapomnil, kdaj je metel panje s čebelami drugim ljudem v glavo.

NORVEŠKO OBREŽJE

Obrežje Norveške države je faktično dolgo samo 2,100 milj. Toda ako bi se vzelo obrežje vseh zajed in otkov ob obali, bi ta črta segla polovico okrog sveta. Norveška ima namreč ob obali do 150,000 malih otkov,

DR. FR. DETELA:

HUDI ČASI

Umolknil je in se utopil v svoje misli. Zdelo se mu je, da se da vse človeško delovanje gledati na smoter deliti na tri vrste. Eni delajo samo za druge; to je neumna tolpa, si je mislil, krma za kanone; pridobiva si sicer dobro ime, a svojega uspeha nič. Drugi delajo samo zase; teh ne mara nihče in vse jim nasprotuje, tako da ne dosežejo svojega namena, izgube pa vse dobro ime. Tretji najpametnejši; na videz nesebični, dosežejo največ, ker pridobijo druge, da delajo zanje; gmotna blaginja in neželjiva slava je njih delež. Ponosno se je prišteval Apert tej vrsti.

Jezdec staja jezdiča čaz klanec skoz krasno orumenelo bukovje, tolstim polhom ugodno domovanje. Tu in tam ju je srečal kak človek, ki je šel v mesto v cerkev; sicer vse mirno. Odpiral se je lep razgled na Trško goro in še bliže na grad Hmeljnik, visoko nad dolino. Tako sta jezdiča eno uro daleč. Pred vasjo pa sta zavila po slabem ilovnatem kolovozu navzdol na desno proti Hmeljniku. Prejezdila sta kmalu tesno dolino, in pot se je vzdignila zopet navkreber. Kraj gozda, ki zarašča precej strmo goro, je stala lesena hiša. Vrata na cesto so bila zatvorjena, druga proti gozdu pa odprta na stežaj. Tu sta stopila jezdec s konj.

Iz hiše sta prišla dva širokopleča, bradata korenjaka, kakršnih bi se človek ustrašil, če bi ga srečala na samini. Eden, v stari vojaški kapi, je pozdravil vojaški in prijel komisarjevega konja, drugi je snel širokokrajni klubok, okrašen z ruševčevim perjem, in vzel Birku konja iz rok. Aperta sta poznala oba. Birk pa ni vedel, kaj to pomeni in kam da je zašel. Stopil je s tovaršem v nizko, prostrano stanico, kjer je za veliko mizo in po klopo ob steni sedelo še sedem mož, podobnih onima dvema. Oni za mizo so kvartali, drugi pa so gledali in se vtilkali v igro, in kupica je krožila od ust do ust; velik hleb črnega kruha pa je ležal na mizi. Po stenah je viselo nekaj pušk, tu in tam kaka sgljaba, napol skrita pod vojaškim plaščem, in na tleh ob steni je bilo videti nekaj sulic na dolgih ročnikih.

Nekako nevoljno so se ozrli možje in prenehali z igro, ko sta vstopila naša znanca, in marsi-

kak sumljiv pogled se je uprl v Birka.

"To so korenine naše bodoče črne vojske," je razlagal Apert in pozdravljal može, da se jim dobro godi.

"Nič sile; če ne bo hujšega, še umreti ne bo treba, gospod komisar," je odzdravil izza mize drug korenjak in se zravnaval koncu. Videlo se mu je, da hoče nekaj vprašati, a da mu ne gre z jezika. Ko pa je omenil komisar, da je Birk njegov prijatelj, so začeli vprek popraševati, pri čem da so.

"Vse pri starem; nič novega," je dejal komisar.

"A kaj so oznanjevali danes po cerkvah?" je ugovarjal eden. "Da je mir sklenjen, da se je treba podati!"

"Mir, dokler sneg ne skopni," je dejal Apert in mahnil z roko. "Ravno zaradi teh govoric sem prišel, da jim prehitro ne verjamete." Divji obrazi so se razvedrili, in vnel se je živahen razgovor. Birk je spoznal, da so se zgrnili ti ljudje od vseh vetrov skupaj. Široki govor in visoki stas je izdajal neokretnega Gorenjca, ki je sedel kakor oči med bistrogledim, nemirnim Notranjem in živahnim, koščnim Dolencem. Oba sta se trudila, da bi nekaj dopovedala okornemu rojaku; a ni mu šlo v glavo, tako da sta se začela šaliti z njim, česar pa tudi ni razumel; a držal se je, kakor da bi hvalil Boga, da ni tako neumen.

"Kmetje se bodo kujali," je dejal Apertu oni, ki je bil nekaj vodja med njimi in ki so ga klicali za Sinurja.

"Treba jih bo poučiti," je menil Apert. "Skličite jih vkup! Jaz jim prižgem luč, da jim ne bo več duhovščina glav mešala." Sinur je izpregovoril nekaj besed s svojimi tovariši, ki so se potem razkropili na vse strani.

To so bile korenine črne vojske, možaki, ki so se bolj bali dela ko vojne, ki so vedeli, da doba takoj opravka s sodišči, kakor hitro se poležejo vojni valovi.

Ko se je bil Sinur z Apertom dogovoril, je zavihtel puško na ramo, in napotili so se vsi trije proti hribu Sv. Ane. Pod hribom leži v gozdu skrita dolinica. Tam je bilo že zbranih nekaj mož, mladih in starih, katerim je Apert preprijazno podajal roko. Od vseh strani so dohajali drugi, nekateri z velikimi noži za pasom, drugi z gorjčaki, večina neoboroženi. Tu je bilo staro shajališče, odkar so prišli Francozi v deželo. Znani so bili ti sestanki mnogim ljudem, ki se jih niso udeleževali, meščanom in graščakom, in vedelo se je, kaj se ondi godi; a ker se v negotovih časih ni vedelo, ali se

bo štela ovadba v zaslugu ali v zločin, so bili kmetje varni.

"Počasi cepajo," je dejal Sinur.

"In iz hiš jih moramo vleči kakor srohot iz grma," je dejal tovariš, ki je pristopil.

"Duhovska zaslug," je siknil Apert. A sčasoma se jih je nabralo vendar kakih sto. Nekateri so takoj posedli po štorih in koreninah starega bukovja, drugi so stali zase, ločeni od Sinurjevih tovarišev. Večini se je zbrala nevolja na obrazih, tu in tam se je slišalo celo mrmranje in popraševanje, čemu da so prišli; naposled se je vzdignil najpogumnejši in rekel proti Apertu obrnjen: "Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega!"

"A kateremu cesarju? To se vpraša," je segel vmes Apert in pričel s pristranskimi besedami opisovati, koliko časa so bili oni kakor njih očetje in dedi avstrijski podaniki, kako so obljubili zvestobo cesarju, staremu cesarju; če so mu bili vdani v sreči, ali ga bodo v nesreči zapustili? Čimdalje pazljiveje so poslušali kmetje in prikimali. Ko jim je pa govoril o cesarjevih nesrečah in stiskah, je stekla marsikaka solza po razoranem licu, in marsikaka roka je stisnila gorjačo ali nož; usmiljenje in ljubezen jim je polnilo srce, in čim več nadlog je trlo cesarja, tem rajši so ga imeli.

"Stara vera, stari cesar!" so začeli vpiti.

"A mir, mir je sklenjen," je ugovarjal zopet oni možak.

"Mir?" je povzel Apert. "Mir je od danes do jutri. Kako malo časa so bili Francozi prvič v deželi, kako malo drugič!" Dokazoval je, da ne izpusti avstrijski cesar nikdar teh svojih dežel iz rok, da ne pozabi nikoli zvestih svojih državljanov, a zdaj da se mora iznova pripraviti za boj, ki se prične nemara že to zimo ali gotovo na pomlad.

Neopažen se je približal vsem s tremi možmi mirnopleški župnik. Zapazil je bil, da se zopet zbiraajo možje, in skrbelo ga je, da ne bi kaj nespetnega ukrenili. Slišal je bil zadnje besede Apertove, in jeza ga je prijala. Stopil je k njemu, mu pretrgal besedo in začel ljudi svariti, naj nikar ne verjamejo zapeljivim besedam. Spominjal jih je, kakšen je bil ta komisar Apert poprej, kako je vpil, kako se zadiral nad kmeti, kako jih psoval. "Sedaj prihaja s sladkim jezikom in vas podpihuje in slepi na vašo škodo. Sam ne bo trpel nič, vi boste siromaki, če pride nesreča. Če bi se pa kaj posrečilo, si bo on prilastil vso zaslugu, vas pa zaničeval kakor poprej. Ne verjamite človeku, ki mu je be-

sesta in prisega prazen dim, slepilo za preproste ljudi! Najprej je bil prisegel staremu cesarju; potem, ko je kazalo drugače, je prelomil staro prisego in prisegel novemu cesarju novo in sedaj lomi to novo prisego zopet temu. Vas tu naganja k uporu, v mestu pa se liže francoskemu oblastvu. Če ni bil zvest in ni zvest cesarju, katerega se boji, kako bo zvest vam, katere zaničuje!"

(Dalje prihodnjič.)

Kompanija plača dividende v prostem žganju

New York, 15. avgusta. Delničarji common delnic National Distillery Co. bodo dobili 1. oktobra, 1934, dividendo v obliki žganja. Kompanija bo plačala za vsakih 5 delnic s certifikatom, ki upravičujejo imejtelja do 24 pintov 15 let starega žganja. Ali če ne želijo žganja, dobijo 50 centov na delnico. Žganje se sme dobiti iz kompanijskih skladišč le s privoljenjem vlade in če lastniki plačajo tozadevni davek.

Dijaki so kaznovali komunistične tovariše

Melbourne, Avstralija, 16. avgusta. Dijaki tukajšne univerze so prišli več svojih tovarišev, ki so širili komunistično literaturo in jih vrgli v ribnik, kjer so jih prisilili, da so peli himno "God save the King," predno so jih potegnili iz vode. Tisoče ljudi je zrla prizor.

* V Manili, Filipinsko otočje, je zgorel znamenit kolegij jezuitov.

MALI OGLASI

Naznanilo

Vsem članom in članicam društva Mir št. 10 S.D.Z. se v ljubeznivo naznanja, da bo društveni tajnik v Slov. Narodnem Domu na 80. cesti ob 7. uri zvečer, v četrtek, 18. avgusta. Vsak član ali članica se lahko posluži prilike, katero nudi S. D. Zveza vsem članom in članicam, da dobijo posojilo na društveni asessment. Prošnje bo pisal društveni tajnik in vsi oni, ki ste v resnici potrebni, pridite, da se vam prošnja izpolne.

Išče se

zastopnika, da bi delal za provizijo. Bonna Electric Engineering Co., 1391 E. 55th St.

Permanentno uravnanje las. Mi vam spletemo, marceliramo in uredimo lase. Prvo vrstno delo po najboljši zmernih cenah.

Amelia Kovach

1107 Addison Rd. Henderson 4181. (Mon.x)

Čedno stanovanje

jako udobno, se po nizki ceni takoj da v najem. Vprašajte na 1009 E. 74th St. (194)

V najem

se da stanovanje, pet sob, kopališče, furnez, garaža. Samo \$17 na mesec. Vprašajte na 9801 Prince Ave. (193)

Farma naprodaj

Naprodaj je lepa slovenska farma, na Dock Road, Madison, Ohio. Dobro obdelana, čedna hiša, v hiši plin in elektrika, ob tlakani cesti. Najboljša zemlja 41 akrov, 12 akrov lepega grozdja, dva konja, krava, prešiči, kokoši. Proda se za gotov denar poceni. Pišite tudi iz drugih krajev na Anton Košiček, Dock Road, Madison, Ohio. (193)

Stanovanje

se da v najem, 5 sob in kopališče, zgorej. Vse nanovo dekorirano. Rent samo \$22.00 na mesec. Vprašajte na 1167 E. 74th St. (197)

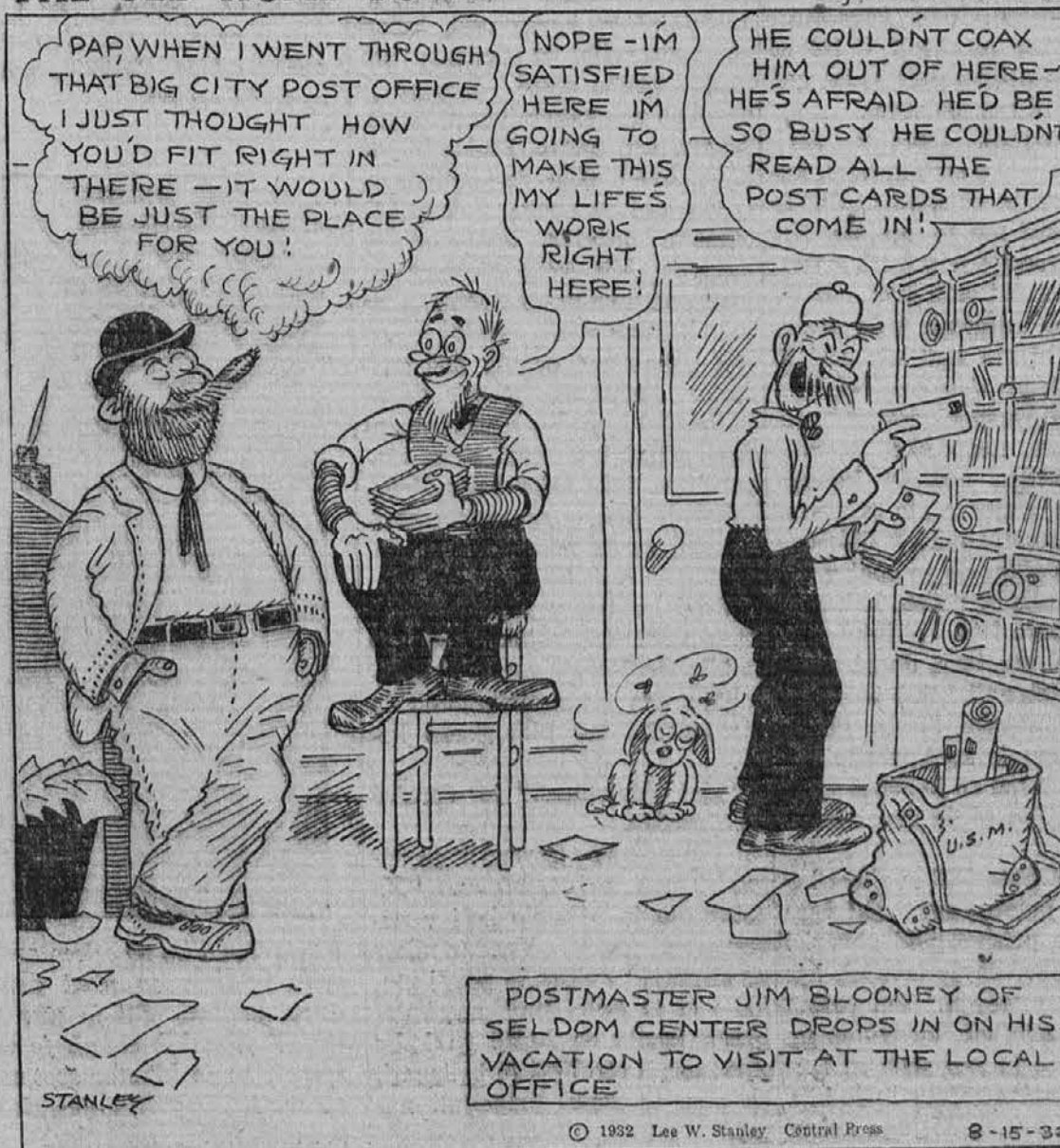
FLEET-WING

PERRY'S SERVICE STATION
6619 St. Clair Ave.

THE OLD HOME TOWN

Registered U. S. Patent Office

By STANLEY

POSTMASTER JIM SLOONEY OF SELDOM CENTER DROPS IN ON HIS VACATION TO VISIT AT THE LOCAL OFFICE

© 1932 Lee W. Stanley, Central Press

8-15-32

ARNOLD ZWEIF:

Slučaj narednika Griše

Za "Ameriško Domovino" preštalil M. U.

Okoli enajste in opla je zbudil Grišo suneč, trenje, butanje. Prestrašeno je skočil s svojega ležišča, zavil v odejo in svojo suknjo — spal je trdneje, kakor je kdaj spal v zadnjih letih — in udaril z glavo ob les nad glavno. Otrsel pa se je strahu hitreje, nego se je mogel otresti bolečine. Zavedel se je, da so priklopili k neskončni vrsti vozov stroji. Zadovoljno je Griša legel na svoje trdo ležišče. Vlak se je začel pomikati, pihajoč v zrak cele gore isker. Stroj je rezal veter, ki je tulil vse naokolo, kakor bi hotel zastaviti vlaku pot, proti vshodu — proti Rusiji!

3. POGLAVJE

Tovorni voz

Oni, ki mora potovati v tovrnem vozu, mora najprej pomisliti, da nimajo taki vozovi vzmeti, kakršne imajo vozovi prvega razreda, pač pa da bo dobil med tako vožnjo hudičeva znamenja na svoji zadnjici. Železniške tračnice so kakih šest sežnjev dolge in sklopljene tako, da je med vsako mal presledok. Vsa šest sežnjev, ko gredo kolese voza preko takega presledka, gre skozi ves voz suneč. Nu, kdor je dober računar, naj si vzame svinčnik in papir ter naj si izračuna, koliko takih sunkov prestane železniški voz, ki nspretrgoma vozi nekoliko dni s hitrostjo, recimo, dvajsetih milj na uro.

"Ali naj bo vojna večna? Ali naj bo vojna večna?" je ropotal vlak ter udarjal ritem v kosti ubogega potnika, ki ni imel niti peščice slame, da bi legel nanjo in ki je navadno preskrbe, kadar uporablja tovrne voze, za prevoz štiridesetih mož ali pa osmih konj. Za prevoz tolikih častnikov pa bi bilo treba vsaj osmih oddelkov drugega razreda — in to v vojnem času.

Človek se ne more prosto gibati v trugi, četudi je truga trikrat tako dolga in visoka, kakor so truge navadno. V prvi vrsti je potreben zrak. In tudi bi telo počivalo udobneje v taki trugi ne žaganju: a če bi moralo ležati na žaganju več dni zapored, bi vsekakor ležišče postalo zopet trdo, kakor bi se žaganje spremenilo zopet v deblo, iz katerega je nastalo. Niti nepremičljiva plahla ti ne bi bogve koliko pomagala. Čeravno je taka plahla precej gorka in bi se dalo o nje uporabiti na dolgo in široko razpravljati, vendar ni konecno, ako jo uporabljajš za ležišče, nič drugega nego kos tenkega platna. Mož v taki trugi se obrne in premetuje s hrbta na stran, s strani na trebuh. Stisne k sebi lakto, stisne ramena, napenja mišičevje, da spremeni položaj, a pri vsem tem mora biti previden, kako sedi, da ne udari z glavo ob strop. In tako potuje v vozu kakor divja žival — kakor kak panter, ki ga vozijo v kak zverinjak, da v ozki kletki konča svoje življenje. Prisposoba se razlikuje le v toliko, da je bil Griša prost.

Mož v trugi je ves obdan po kisljatem ozračju, ki ga izloča obsekan les. Ta vzduh vsebuje škodljive sestavine, ki povzročajo kaj radi omotico in celo bolezen: ako ne dobi od časa do časa svežega zraku, mu povzroči strašen glavobol. In v trugi je tema. Res je, da prihajajo žarki luči skozi špranje v strehi in tudi lahko razločuje dan od noči, ko postane v skrivališču gorkeje, kadar sije solnce navpik nad vlak. Na ta način lahko sledi času, razločuje mrzli marčni dan od mrzleje marčne noči. In še nekaj drugega: po dnevu ne sme kaditi v svojem zaklonu. Zavirači bi lahko postali pozorni na mali modrikasti oblček dima, ki bi se dvigal iz tovara. Vsekar bi mislili, da se je tovor

vžgal. Preiskali bi ga, da v slučaju potrebe ogenj pogase. Po noči pa, ako je le količikaj previden, si lahko človek privoščil svaščico ali pa pipo tobake.

Poleg tega mora biti popotnik, ki je prinesel svoje zaloge na svojem hrbtu s temi precej štedljiv, posebno ako si jih ne more nadomestiti. Le po požirkih pije iz svoje steklenice čaja. Kasneje, ko bo nadaljeval svojo potovanje po snegu, bo lahko pil snežnico. Kar se tiče jedal, mora biti s trdim hlebom kruha in prepečenecem, katerega je kupil pri stražah, zelo skromen. Pri varčevanju ima še to korist, da ni potreba vsled malih zalogajev zadoščati tako pogosto potrebam človeškega telesa. Nikakor ne sme zapustiti svojega skrivališča, pač pa biti gospodar vseh telesnih nadlog.

Tak človek, ki leži baš ob vožnjo imenitne družbe, kakor mal kamenček, ki ima nekaj duše v sebi, ne sme biti preveč izbirčen. Nemški prostak, ki spada k najnižjemu razredu armade, dobi morebiti nešteto rogov: vendar oddaja udarce dalje nešteti masam civilistov v zasednem ozemlju, kajti vojak v vojni-sivi obleki, z bajonetom ob strani, je bil med civilisti mali bog. In ruski ujetnik, posebnost ako je ubežnik, se mora celo teh civilistov paziti. Vsak kmet vsak Jud, celo vsaka ženska, ki jo sreča, drži v svojih rokah njegovo življenje, usodo in prostost. Človek ne more pasti med človeštvom na nižjo stopnjo, kakor ruski vojni ujetnik, ki je zbežal iz taborišča. Le še ena nižja stopnja je od takega ujetnika do domače živali, ki se ni od njega razlikovala po tem, da je morala delati — ker tudi ujetnik je moral delati, kakor živina — pač pa po tem, da je človek živino lahko jedel, prednost ki so jo razširili celo že na mačke in pse, ne da omenimo konja, čigar meso je veljalo že za pravo sladčico.

In kljub temu se je človek, ki je bil med ostro dišečimi plohi živ pokopan, ki je brskal v temi po svoji culici, se obračal in premetaval, katerega so boleli že vsi udje, da mu je ključalo v sencih in možganih: kljub temu se je naš človek smejal in govoril s seboj. Celo pel je in lahko žvižgal. Griša je bil zadovoljen da se je oprostil. Vrgel se je v divje, nerazrešljive dogodilja bega, kakor bi skočil v ledeno vodo. Nikogar ni bilo sedaj nad njim, da bi mu ukazoval.

V svojem lesenem skrivališču je lahko spal in bdel, kakor se mu je zahotelo, jedel in kadil, kakor mu je ugajalo. Neznansko veselje je občutil v tem, da je bil zopet sam svoj. Bolje so bile ob ramenih trde deske, nego da bi mu stal kdo noč in dan ob strani: tisočkrat boljši in prijetnejši ropot hlovod nad njegovo glavo, nego oko, navzočnost, nečuden pritisk katkega častnika. Najbrže sta ta zavest in pa uspalni učinek dišečega lesa povzročila, da je spal v teh zadnjih dneh in nočeh, kakor ni spal že dolga leta. Kljub temu, da ni imel prostora, da bi se po mili volji iztegnil, kljub temu, da ga je neznansko bolela glava, kljub vsemu je spal spanje človeka, kateremu se je zopet vrnilo zdravje, da gleda zopet božja obličja.

Griša ni premislil svojega bega v vse potanjkosti. Od časa do časa je prisluškoval govorici železničarjev, da je izvedel, kje približno se nahaja. Vsi vozovi so bili namenjeni naravnost na fronto, ki se je raztezala od Dunaburga do Avstrijecev in je bila vložena od severa do juga kakor

zareza v sveto obličje Rusije. Vseeno je bilo Griši, kje bo prekoračil žične ovire. Vendar pa je moral premisliti gotove možnosti. Mogel bi — v resnici mora — skušati, da doseže svoj cilj po najkrajši poti, da si zagotovi sredstva in tudi se izogne morebitnemu razkritju. Najbrže bodo ti vozovi, ki niso mogli zapustiti tračnic, zavili v velikem ločku od juga proti severu, da prispo potem do najbolj vzhodne točke. Poleg tega so že večkrat postali za čelga pol dneva. Iz vzklikov železničarjev, potegljajev in sunkov lokomotive, njenege žvižga, porivanja naprej in nazaj, je spoznaval mesta, kjer so vlak skrajševali in mu potem zopet priklopljali novih vozov. Griša je imel pri sebi uro. Čeravno je bila v skrivališču popolna tema, vendar je imel Griša vžgalice, da je od časa do časa, ko si je obenem prižgal pipo, ugotovil, koliko je ura. Navadno so vozovi potovali pet do šest dni, predno so jih na kakem postajališču odklopili in preložili tvor potem na male vozčke poljske železnice. Griša se je odločil, da bo zapustil svoje skrivališče četrto noč.

Ni pa mogel vzdržati tako dolgo: uprlo se je njegovo telo. Okoli tretje zjutraj četrtega dne, ko je stal vlak dolgo in nepremično že dolgi dve uri, je previdno dvignil plohe nad svojo glavo in previdno pogledal okoli. Njegovim očem, ki so se bile privadile grobni temi, se je doždevalo, da je pokrajina zavita v poltemo. Vse je bilo tiho. Veličasten se mu je zdel zrak, ki ga je vstrkaval. Ob njegovih desni je videl temno črto gozda, skozi katerega se je vila reka. Ob levi te reke je tekla železnica, a vstric z njo deželna cesta in zopet na drugi strani gozd. Tam daleč v ospredju bo lokomotiva. Pogled v tej smeri so mu zapirali visoko naloženi vozovi. Za njegovim hrbtom, trdno povezan z nepremočljivo plahlo, se je dvigal na tovrnem vozu ogromen kup sena.

Odvil si je odeje in plahlo, v katero je bil zavil in se pripravil na beg. Nato je previdno spustil svoj sveženj na vrvice na tla, se dvignil nad les, tako, da bi ga ta trenutek vsakdo lahko videl. Takoj se je zleknil na trebuh ter popravil plohe, da zakrije jamo, a kmalu nato se je tudi sam spustil ob strani tovara na debeli sneg. Noge, v katerih je vsled enakomernega ležanja zastala kri, in ki so se odvadile že skoro hoje, ga skoro niso hotele nositi. Naravnost pred njim so se svetile luči železniške postaje. Najbrže samo postajališče, spajališče kake nešteti stranjskih prog, ki so vodile v gozd sam. Griša ni vedel, kje je, ni kam pojde. Zavihtel je svojo culo na ramo in, popolnoma zavedajoč se nevarnosti, kateri se izpostavlja, je skočil v par skokih preko ceste. Z nogo je zadel ob nek zakriviljen predmet, zakriviljeno palico. Palica bi mu kaj dobro služila, je pomislil, in izvlekel iz snega polomljene ostanke dežnika, katerega so najbrž rabili kaki Bavarci na transportu za pustne šeme, a ga nato zagnali stran. Griša je stisnil pohabljeni dežnik pod pazduho. Trenutek kasneje ga je že sprejel v svoje osrčje temni gozd. Kljub trdi temi, ki pa vsekakor ni bila tako neprodna, kakor je bila v njegovem skrivališču, se je prerival med debli.

Pred kolibo, v kateri so bili nastanjeni tri vojaki, katerim je bilo izročeno v varstvo postajališče, sta stala sprevednik in strojevodja ter pila gorko kavo.

"Kaj divjačina?" je vprašal strojevodja.

"Divjačina? Seveda!" je odvrnil mož pri telefonu. "Na ostajanje jo je malo bolj v notranjščini gozda. Vendar nikar ne skušaj! Feliks, le povej mu, kako si si hotel preskrbeti dobrega kosila za Božič in kako smo morali streljati in brlizgati, da smo te zopet pripeljali nazaj."

Feliks, ki si je baš tedaj mazal na kruh repne marmelade, se je nehote zgrozil. Kljub temu, da je tedaj vedel, da so njegovi tovariši v bližini, in da bodo gotovo prišli za njim in ga iskali, vendar se je tresel strahote, ko je sedaj pomislil, kako je izgubil oni dan pot v gozdni goščavi. Kljub temu, da je bilo pri bellem dnevu, vendar je tedaj mislil, da se ne bo vrnil nikdar več, dokler ni začel streljanja in signalov svojih tovarišev.

Dvajset minut kasneje, so seveda na ta dogodek med pogovorom o miru docela pozabili in se zatopili končno v igranje "šestinsedeselet," iz katerega jih je prebudil in razpoldil signal za odhod.

ČETRTO POGLAVJE

Gozd

Nikdar si ne bi bila mislila risovka, ki je bila oblečena v svoj gosti in mehki zimski kožušček, da bo jedla človeka in še poleg tega mrtvega človeka. Nekega dne pa, ko je skakala med močnimi debli gozdnih dreves, je naletela na Avgusta Sapsgena iz Tharandt-a na Saksonskem, devetnajstletnega dijaka gozdarstva, in sicer blizu četverokotnih jam, ki so jih skopali možje, ki so v preteklih dneh pokončali s svojimi ogromnimi stroji, ki so pljuvali ogenj in grmeli, skoro cel gozd, in v katerih je sedaj ona bivala s svojima mladičema. Kakor druge živali, katerim je treba tihih noči za lov, se je tudi ona umaknila dalje proti severu ter se je vrnila šele pred kakimi dvema meseci, ko je postal mraz na severu vendar preobčuten. Možje s strašnim grozom so bili odšli, ostale so le jame, a v najbolj oddaljeni si je

Francis Nash iz Free Soil, Mich., je bil obojen v dosmrtno ječo, ker je umoril 17 letno Evelyn Sanford in njeno truplo zakopal v kleti neke zapuščene hiše. 24 ur po umoru so ga že prijeli.

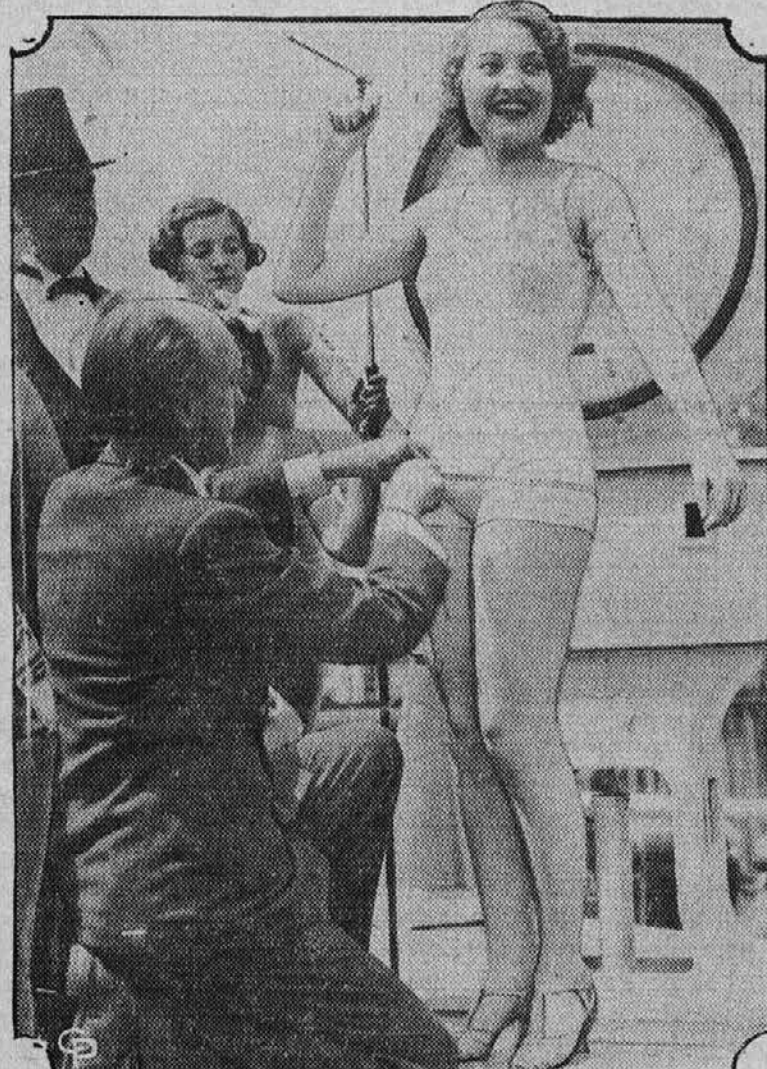

Rin Tin Tin, po celem svetu znan volčjak, je pred nekaj dnevi poginil. Bil je star 14 let. V filmskih slikah je nastopal, ko je bil star šest mesecev. Bil je priljubljen zlasti pri mladini.

napravila risinja udobno ležišče. Na svojem lovu za mesom je zverina naletela na ubogega Sapsgena. Docela nag je ležal v snegu, roke in noge iztegnjene, mrtve, a ne dolgo mrtve, ko je risinja zasadila svoje zobe v mrtvečevo meso: par tednov kasneje so vpisali mladeniča v seznam kot "pogrešanega." Orožniki z orožniške postaje v Cholnu, katerim so mladeniča kot izučenege gozdarja pridelili, da jim po-

maga zatreti rokovnjaštvo, so sicer svarili mladega dragonca, naj se ne podaja v gozd dalje kakor eno miljo. Vendar pa jih je mladenič skoro od srca zaničeval, ker so bili tako strahopetni ter jim arogantno povedal, da se on proketo malo briga za ubežnike in dezertarje in za vso civilno družalo. In nato so orožniki.

(Dalje prihodnjič)

Earl Carroll ima kaj prijetno delo, ko jemlje mero lepotic v tekmi za moderno Venero. Ena izmed kandidatij je Justina Rogers. Tekma se je vršila na Coney Island, N. Y.

John Reed iz Pittsburgha se bo moral zagovarjati pred sodnijo, ker je z vročim železom sežgal ustnice svojemu sinu. Reed je povedal, da je sin izustil grde besede in ker ga je hotel tega odvaditi, je zgrabil za vroče železo v peči in potegnil žnjim preko sinovih ustnic. Na sliki je John Reed, žena in sin.

PIKNIK

bo popolen uspeh, ako ga oglašate v

"AMERIŠKI DOMOVINI"

Društva imajo izjemne cene na oglasih!

ZAHVALA

Povodcm prane smrti naše ljubljene in nikdar pozabljene soproge, matere, hčerke in sestre

Josephine Martin

ROJENA ŽITNIK

ki je umrla 4. avgusta, 1932 v starosti 20 let, se iskreno zahvalujemo sledečim za darovane krasne vence: Družina od staršev in bratov, družina Jchana Medie, družina Math Hribar in sinčkovih prijateljev.

Iskrena hvala vsem, ki so darovali za sv. mašč: Družina Louis Doblskar, družina Gasper Mlakar, družina Mr. in Mrs. John Boldan, Mrs. Ladiha, Mrs. Mary Tomazin, Mr. Martin Tomazin. — Zalujoci ostali:

N. MARTIN, soprog, WALTER, sin, starši Žitnik in pet bratov. Cleveland, O., 14. avgusta, 1932.

WILLIAM A. VIDMAR

SLOVENSKI ODVETNIK

212-214 Engineers Bldg.

Tel. Main 1195

URE: 9 do 5

Ponedeljek, torek, četrtek

od 6:30 do 8. in v

soboto od 2 — 4, 6:30 — 8

18735 Chapman Ave.

Tel. KEmore 2307-M

LED IN PREMOG

TOCNA POSTREZDA

JOSEPH KERN

SLOVENSKI RAZVAZALEC

LEDU IN PREMOGU

1194 E. 167th St.

Pokličite: KEmore 4381

POZOR!

Cenjenemu občinstvu želimo naznaniti, da so vozne cene sedaj do Ljubljane samo \$90.00, za roundtripp samo \$159.00. Parniki odplujejo iz New Yorka, kakor sledi:

- 20. avgusta—Saturnia
- 6. septembra—Vulcania
- 24. avgusta—Mauretania
- 31. avgusta—Aquitania
- 8. septembra—Berengaria
- 27. avgusta—Ile de France
- 2. septembra—Paris
- 24. avgusta—Europa
- 30. avgusta—Bremen
- 9. septembra—Europa
- 13. septembra—Bremen

Za nadaljna pojasnila in druge informacije se obrnite na domačo tvrdko

Mihaljevich Bros.

S. S. Agency

6201 St. Clair Ave. CLEVELAND, O.